

6-MAVZU. DAVLATNING BOSHQARUV SHAKLI

Huquqshunoslikda “davlat shakllari” degan tushuncha mavjud. Bu o'z ichiga 1) **davlat boshqaruv shakli**, 2) **davlat tuzilish shakli** va 3) **siyosiy rejim (tartibot)**ni qamrab oladi.

Davlat shakllarining elementlari:

★ **DAVLAT BOSHQARUV SHAKLI** – davlat hokimiyatining oliy organlarini tashkil etish hamda ushbu organlarning o'zaro va aholi bilan bo'lgan munosabatlarini belgilovchi davlat shaklining tarkibiy qismi.

★ **DAVLATNING TUZILISH SHAKLI** – bu davlatning siyosiy va ma'muriy-hududiy tuzilishi bo'lib, markaziy va mahalliy organlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tavsiflaydigan davlat shaklining tarkibiy qismidir.

★ **SIYOSIY (DAVLAT) REJIM(I)** – bu siyosiy (davlat) hokimiyatni amalga oshirishda qo'llaniladigan usul, uslub va vositalar yig'indisidir.

Davlat boshqaruv shakliga ko'ra ikkiga bo'linadi: *monarxiya* va *respublika*.

Davlat boshqaruvining **monarxiya** shaklida, qoida tariqasida, oliy davlat hokimiyati yakka shaxs tomonidan amalga oshiriladi. Odatda hokimiyat meros orqali o'tadi.

★ **Monarxiya** – yunoncha so'z bo'lib, **yakka hokimlik** ma'nosini bildiradi.

O'zbekiston hududida tarixda mavjud bo'lgan monarxiya boshqaruviga misol qilib **Temuriylar davri** davlatchiligini keltirish mumkin. Amir Temur davlat boshqa ruvi soha sida o'tmishda mavjud bo'lgan siyosiy boshqaruv tajribalaridan keng foydalana olgan. Uning tarixdagi xizmati shundan iboratki, u davlatchilikning boshqaruv tizimi, ichki va tashqi siyosatining tartib-qoidalari, huquqiy asoslarini yangi tarixiy sharoitda takomillashtirdi. Davlat boshqa ruvi tizimi islom qonun-qoidalariga asoslangan. Qozilar shaxsan Amir Temurning o'ziga hisobot berib turgan. Temur qat'iy tartiblar va qonunlarni o'z tuzuklarida ifodalagan.

Monarxiyaning asosiy belgilari quyidagilardan iborat:

- ▲ monarx davlatni shaxsiylashtiradi;

- ▲ tashqi va ichki siyosatda davlat boshlig'i sifatida maydonga chiqadi;

- ▲ monarx davlatni yakka o'zi boshqaradi;

- ▲ monarx hokimiyati muqaddas va ilohiy deb e'lon qilinadi;

- ▲ monarx o'z faoliyatida mustaqildir;

- ▲ hokimiyatni o'rnatish, qabul qilishning alohida tartibi mavjud;

- ▲ umrbod boshqaruv;

- ▲ monarx o'z boshqaruvining natijasi uchun yuridik jihatdan javobgar emas.

Monarxiyaning shakllari:

MUTLAQ MONARXIYA:	CHEKLANGAN MONARXIYA:
<p>Davlatini boshqarishda monarx boshqaruvi boshqa biron bir idora bilan cheklanmaydi</p>	<p>Monarxning hukmronligi konstitutsiyaga tayanuvchi biron-bir idora bilan cheklangan bo'ladi.</p> <p><u>Uning turlari:</u></p> <p>1) <i>dualistik</i> 2) <i>parlamentar</i></p>

Cheklangan monarxiya shaklidagi davlatlar:

- *Buyuk Britaniya*
- *Daniya,*
- *Norvegiya,*
- *Shvetsiya*

Respublika shaklidagi davlatlarda hokimiyat oliy idoralari ma'lum muddatga saylanadi.

Respublika shaklidagi boshqaruvga ega bo'lgan davlatning asosiy belgilari quyidagilardan iborat:

- ▲ hokimiyat oliy idoralarining saylab qo'yilishi;

- ▲ hokimiyat vakolatlarining taqsimlanishi;

- ▲ hokimiyat oliy idoralarining o'z qarorlarini saylangan muddati davomida qabul qilishi;

- ▲ odil sudlovni amalga oshiruvchi idora bo'lgan sudlar obro'sining ortishi;
- ▲ fuqarolarning davlat ishlarini boshqarishda ishtirok eta olishi.

⊛ **“Respublika”** so'zi yunoncha *“umumiy ish”* ma'nosini bildiradi

Respublika shakllari:

PREZIDENTLIK RESPUBLIKASI	PARLAMENTAR RESPUBLIKA
Davlatni bevosita xalq saylaydigan va juda keng vakolatlarga ega bo'lgan Prezident boshqaradi. U <i>ijro hokimiyatining</i> bevosita boshqaruvchisi hisoblanadi	Davlat boshlig'i – prezident saylanuvchi mansab dor shaxs bo'lib, asosan, parlament tomonidan saylanadi
<p>Masalan: <i>AQSH, Braziliya, Argentina, Meksika</i></p>	<p>Masalan: <i>Italiya, Germaniya, Portugaliya, Gretsiya, Irlandiya, Hindiston</i></p>

“Fozil davlat uning aholisi o'zaro yordam berishiga, insonparvarlikka, insoniy mehr-oqibatga, uning eng oliy boylik ekanini payqab olishga, yaxshilashga asoslanish kerak”.

©Farobiy.

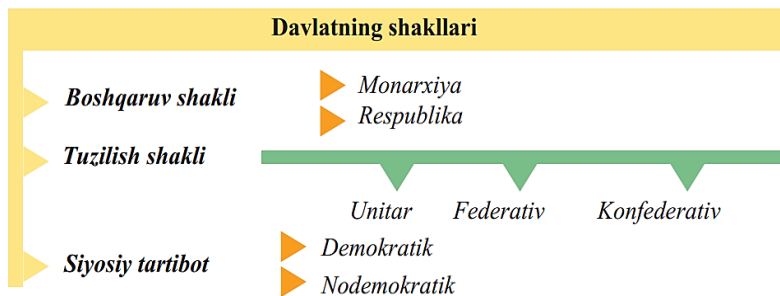
“Davlat ishlarining to‘qqiz ulushi kengash, tadbir va mashvarat, qolgan bir ulushi esa qilich bilan bajo keltirilishini angladim”.

©Amir Temur.

“Agar hokimiyat atrofi da adolat hukm surmasa, u inqirozga yuz tutadi”.

©Abu Bakr Xorazmiy.

8-MAVZU. SIYOSIY TARTIBOT (REJIM). DAVLAT ORGANLARI. DAVLAT MEXANIZMI

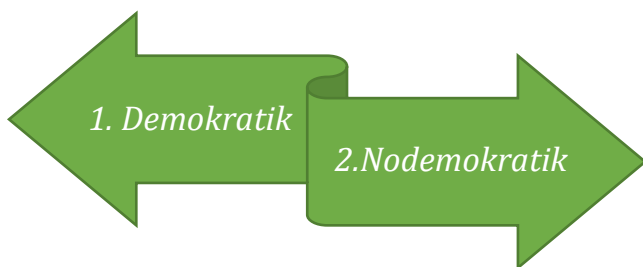
SIYOSIY TARTIBOT

Davlat hokimiyatini amalga oshirish usullari va uslublari tizimiga **siyosiy tartibot** desiyiladi.

Biror bir mamlakatdagi siyosiy tartibot haqida gapirilganda, birinchi galda ushbu mamlakatda davlat hokimiyati qay yo'sunda tashkil qilinganligi, inson huquq va erkinliklarining ta'minlanganligi, siyosiy fikrlar xilma-xilligining holati, aholining ijtimoiy faolligi e'tiborga olinadi. Mamlakatdagi qonuniylik, jinoyatchilikka qarshi kurash va huquqiy tartibot borasidagi ishlarda qo'llaniladigan usullar ham siyosiy tartibotni aniqlovchi belgilardandir.

✪ Hokimiyat ustida turgan siyosiy kuchlarning davlatni boshqarishdagi qo'llaydigan usullari va uslublarining yaxlit tizimi **siyosiy tartibot** deb ataladi.

Siyosiy tartibot asosan ikki xil bo'ladi:

Demokratik tartibot sharoitida insonning siyosiy va fuqarolik huquqlari hurmat qilinadi. Fuqarolar davlat hokimiyat idoralarini tuzishda va ularning faoliyatida faol ishtirok etadilar. Demokratik hokimiyatning yagona manbai **xalq** hisoblanadi.

✔ **“Demokratiya”** – yunoncha soʻz boʻlib, “xalq hokimiyati” degan maʼnoni anglatadi.

Agar davlatda demokratik tartibot hukmron bo'lsa, bu davlatda fuqarolar umume'tirof etilgan huquq va erkinliklardan to'la foydalanadilar, davlat esa ularni har tomonlama kafolatlaydi va himoya qiladi.

↳ *Insonning siyosiy va fuqarolik huquqlari e'tirof etilib, hurmat qilinadigan, davlat boshqaruvi ozchilikning ko'pchilikka bo'ysunishi tamoyili asosida amalga oshiriladigan va*

ozchilikning manfaatlari himoya qilinadigan siyosiy tartibot – demokratik siyosiy tartibot deb ataladi.

Demokratik tartibot belgilari:

1	shaxsning iqtisodiy jihatdan erkin bo'lishi
2	inson va fuqaro huquqlari va erkinliklarining e'tirof qilinishi va kafolatlanishi;
3	davlat boshqaruvi ozchilikning ko'pchilikka bo'ysunishi tamoyili asosida amalga oshirilishi;
4	hokimiyat vakolatlarining bo'linishi;
5	ijtimoiy hayotda fikrlar xilma-xilligi (pluralizm), ijtimoiy-siyosiy birlashmalarning ko'pligi;
6	qonun ustuvorligi.

Demokratik davlatda g'oyaviy va siyosiy xilma-xillik konstitutsiya tomonidan qo'llab-quvvatlanib, siyosiy partiyalarning faoliyatiga ruxsat etiladi. Siyosiy partiyalar esa oliy va mahalliy hokimiyat idoralariga deputatlarni saylashda ishtirok etish orqali o'zlari iloji boricha ko'proq a'zolarini hokimiyat idoralariga kiritishga harakat qiladilar. Demokratik saylovda g'alaba qilgan siyosiy partiyalar hukumatni tuzish va o'z siyosatini o'tkazish huquqiga ega bo'ladilar.

Demokratiya ham o'z o'rnida ikkiga bo'linadi:

- 1) *bevosita demokratiyasi;*
- 2) *vakillik demokratiyasi.*

Bevosita demokratiyada asosiy qarorlar barcha fuqarolar tomonidan bevosita *referendumlar, saylovlar, yig'ilishlarda* qabul qilinadi.

Vakillik demokratiyasida esa qarorlar *saylov* vositasida tarkib toptirilgan siyosiy organlar – *qonun chiqaruvchi organlar (Senat, Qonunchilik palatasi), mahalliy kengashlar* tomonidan qabul qilinadi.

Demokratiyaga zid tartibot – **nodemokratik tartibot** deb ataladi. Bunday tartibotda davlat idoralari demokratik tamoyillar va qoidalarga rioya etmaydilar. Aksincha, ularni doimo yoki tez-tez buzadilar. O'z-o'zidan ma'lumki, bunday siyosiy tartibotda fuqarolarning huquq va erkinliklari poymol etiladi, qo'pol ravishda buziladi, ba'zan juda shafqatsizlik bilan muxolifot bartaraf etiladi. Ba'zida esa *parlament* singari demokratik institutlar yo'q qilinadi.

Nodemokratik tartibotlarning keng tarqalgan quyidagi ikki turini ko'rib o'tamiz:

- 1) *fashistik tartibot*;
- 2) *totalitar tartibot*.

Fashistik tartibot

- har qanday muxolifot yo'q qilinadi;
- biron-bir irqning hukmronligi e'lon qilinadi;
- boshqa hududlarni bosib olishga harakat kuchayadi.
↳ **Masalan:** 1933 – 1945-yillardagi *fashistlar Germaniyasi*.

Totalitar tartibot

- Yagona partiyaning hukmronligi e'lon qilinadi hamda huquq va erkinliklar poymol etiladi;
- o'zgacha fikrlarga qarshi kurashiladi;
- saylovchilarning saylovda muqobil deputatlarni saylash imkoniyatlari bo'lmaydi.
↳ **Masalan:** *sobiq SSSR*.

Davlat boshqarishini amalga oshirish maxsus *idoralar* tomonidan amalga oshiriladi va bu idoralar huquqshunoslik fanida **davlat organlari** deyiladi.

☛ **Davlat organi** – qonunga muvofiq ravishda o'z tizimiga, ijtimoiy hayotning muayyan sohasini boshqarish bo'yicha aniq belgilangan vakolatiga ega bo'lgan davlat idorasi yoki muassasasi.

Davlat organlarining quyidagi turlari mavjud:

VAKILLIK ORGANLARI:	1) <i>Qonun chiqaruvchi;</i> 2) <i>mahalliy xalq deputatlari kengashlari.</i>
IJROIYA ORGANLARI:	<ul style="list-style-type: none"> ☞ <i>davlat boshlig'i (prezident, monarx);</i> ☞ <i>hukumat, vazirlik va davlat qo'mitalari;</i> ☞ <i>huquqni muhofaza qiluvchi idoralar (prokuratura, ichki ishlar vazirligi va uning organlari, adliya vazirligi va boshqalar)</i>
MAHALLIY IJROIYA ORGANLARI	☞ <i>viloyat, tuman va shahar hokimliklari</i>
SUD VA KONSTITUTSIYAVIY NAZORAT IDORALARI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ <i>Konstitutsiyaviy sud,</i> ✓ <i>Oliy sud va uning viloyat (shahar) bo'g'inlari.</i>

DAVLAT MEXANIZMI

“Davlat mexanizmi” tushunchasini bevosita o'rganishdan avval “mexanizm” tushunchasining ushbu kontekstdagi ma'nosiga oydinlik kiritib olsak maqsadga muvofiq.

🔔 MEXANIZM – biror narsaning o'zaro bog'liq bo'lgan va yaxlitlikni tashkil etuvchi qismlaridir. Boshqacha aytganda biror soha faoliyatini tashkil etishda zarur bo'lgan vositalarning yaxlitligi, birgalikdagi harakati demakdir. Mexanizm yuzaga kelishi uchun uning tarkibidagi qismlar bir-birini harakatda bo'lishini taqozo etadi. Masalan, soat millari harakatga kelishi uchun uni harakatga kelishini ta'minlovchi uzatma tishlar mavjud bo'ladi va bu tishlar bir-birini harakatga kelishi ta'minlaydi (quyida rasmda ko'rsatilgan). Xuddi shunga o'xshash davlat mexanizmida ham boshqaruv hokimiyatini amalga oshirish uchun davlat organlari va tashkilotlari hamkorlikda va yagona markazga birlashib faoliyat yuritishi talab etiladi. Eng muhimi qanday sohada yoki qurilmada bo'lmasin mexanizm umumiylikda ma'lum maqsad-vazifani amalga oshirishga yo'naltirilgan bo'ladi.

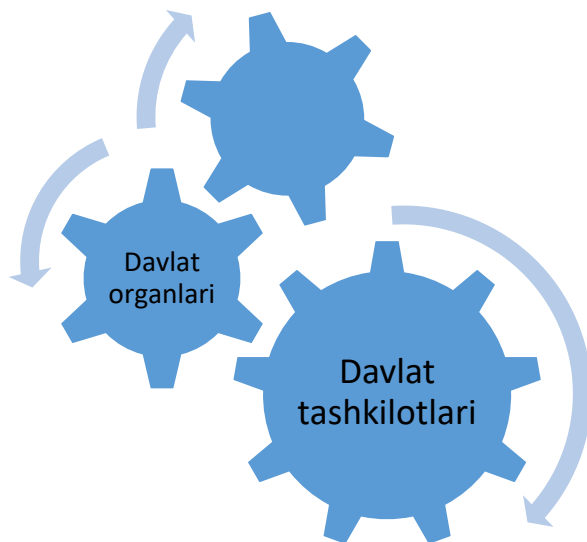

Soat mexanizmi. Uzatma tishlar.

Demokratik davlatda davlat boshqaruvini amalga oshiruvchi barcha davlat organlari yaxlit tizimni hosil qiladi va bu tizim **davlat mexanizmi** deb yuritiladi.

✪ **Davlat mexanizm** – davlat *apparati (organlari)* va *tashkilotlari* tizimidan iborat bo'lib, ular vositasida davlat hokimiyati amalga oshiriladi va jamiyat ustidan davlatning rahbarligi ta'minlanadi.

Demak, davlat organlari davlat mexanizmining tarkibiy qismlari bo'lib, ular ijtimoiy hayotning muayyan sohasini boshqarish bo'yicha zarur vakolatlarga ega. Har bir davlat organi boshqa davlat organlari bilan, ya'ni davlat mexanizmining boshqa tarkibiy qismlari bilan uzviy aloqadadir.

Davlat mexanizmining vizual ko'rnishi.

KONSTITUTSIYADAN BIR MODDA

13-modda.

O'zbekiston Respublikasida demokratiya umuminsoniy prinsiplarga asoslanadi, ularga ko'ra inson, uning hayoti, erkinligi, sha'ni, qadr-qimmati va boshqa daxlsiz huquqlari oliy qadriyat hisoblanadi.

Demokratik huquq va erkinliklar Konstitutsiya va qonunlar bilan himoya qilinadi.

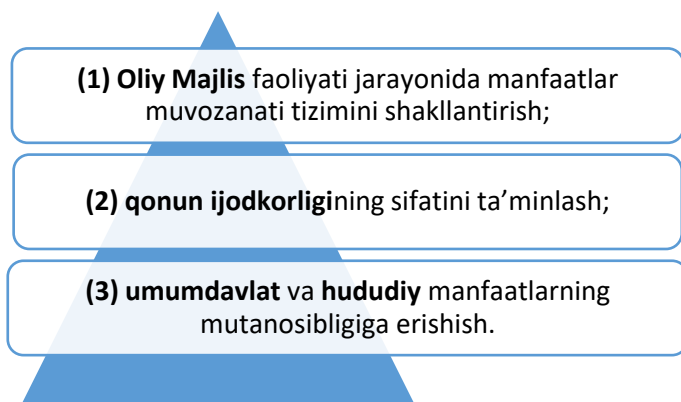
"Podshoh o'zlarini adolat bilan bezatishlari kerak, xalq bunday podshohga ehtirom ko'rsatishi zarur".

©Abdulloh Muqni'.

**13-MAVZU. O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA QONUN
CHIQRUVCHI ORGAN**

O'zbekiston Respublikasining Oliy Majlisi – davlat hokimiyatining oliy *vakillik organi* bo'lib, qonun chiqaruvchi hokimiyatni amalga oshiradi.

Qonun chiqaruvchi hokimiyatni amalga oshiruvchi Oliy Majlisni ikki palatali tarzda - **Qonunchilik palatasi** va **Senatdan** iborat qilib tashkil toptirishdan ko'zlangan asosiy maqsadlar quyidagilardir:

*“O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi to'g'risida”gi konstitutsiyaviy qonunda parlamentimiz **Qonunchilik palatasining**, “O'zbekiston Respublikasi Oliy majlisining Senati to'g'risida”gi konstitutsiyaviy qonunda esa **Senatning** maqomi, vakolatlari va faoliyat yo'nalishlari aniq belgilab berilgan.*

 KONSTITUTSIYADAN BIR MODDA**76-modda.**

O'zbekiston Respublikasining Oliy Majlisi oliy davlat vakillik organi bo'lib, qonun chiqaruvchi hokimiyatni amalga oshiradi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi ikki palatadan – Qonun chilik palatasi (quyi palata) va Senatdan (yuqori palata) iborat.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi
va Senati vakolat muddati – besh yil.

Bu palatalarning tarkibi ular oldiga qo'yilgan maqsad va vazifalarga mos ravishda shakllantirilishi qonun yo'li bilan belgilab qo'yilgan.

Bunda **Senatning hududlar manfaatlarini** ifoda etishini inobatga olgan holda uning tarkibi asosan xalq deputatlari mahalliy Kengashlari vakillaridan tashkil topadi. Senat boshqacha nom bilan **parlamentning yuqori palatasi** deb ham yuritiladi.

Qonunchilik palatasi o'z faoliyatini doimiy professional asosda amalga oshiradi va uning tarkibi asosan qonun va boshqa huquqiy hujjatlar yaratish uchun zarur bilim, tajriba va malakaga ega yuqori saviyadagi mutaxassislardan iborat bo'ladi. Qonunchilik palatasi boshqa nom bilan **parlamentning quyi palatasi** deb ham yuritiladi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi va Senatining vakolat muddati – **besh yil**

Konstitutsiyamizning **77-moddasiga** ko'ra, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi qonunga muvofiq saylanadigan **bir yuz ellik** nafar deputatdan iborat. Shuningdek, Qonunchilik palatasining deputatlari – hududiy *bir mandatli* saylov okruglari bo'yicha ko'ppartiyaviylik asosida umumiy, teng va to'g'ridan-to'g'ri saylov huquqi asosida yashirin ovoz berish yo'li bilan saylanadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati hududiy vakillik palatasidir. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati a'zolari, Qoraqalpog'iston Respublikasi Jo'qorg'i Kengesi, viloyatlar, tumanlar va shaharlar davlat hokimiyati vakillik organlari deputatlarining tegishli qo'shma majlislarida mazkur deputatlar orasidan yashirin ovoz berish yo'li bilan Qoraqalpog'iston Respublikasi, viloyatlar va Toshkent shahridan teng miqdorda – **olti kishidan** saylanadi. Shunda 14 ta ma'muriy birlikdan umumiy 84 nafar a'zo saylanadi. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining yana **o'n olti** nafar a'zosi fan, san'at, adabiyot, ishlab chiqarish sohasida hamda davlat va jamiyat faoliyatining boshqa tarmoqlarida katta amaliy tajribaga ega bo'lgan hamda alohida xizmat ko'rsatgan eng obro'li fuqarolar orasidan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tayinlanadi.

Joriy senat a'zolari soni:

6	*	14	+	16	=	100
har bir ma'muriy birlikdan shuncha a'zo		ma'muriy birliklar soni		Prezident tomonidan tayinlangan a'zolar		Umumiy senatorlar soni

Shunisiga e'tibor berish kerakki, senatorlar soni turg'un 100 nafar bo'lmaydi va konstitutsiyamizda ham ularning soni "100 nafar" deb keltirilmagan. Ma'muriy birliklar o'zgarganda, ya'ni yangi ma'muriy birlik tuzilganda yoki kamaytirilganda, shuningdek president iste'foga chiqib, umrbod senat a'zosiga aylanganda senatorlar soni ham tegishincha ko'paytirilishi yoki kamaytirilishi mumkin. Misol uchun mamlakatimizda biror yangi viloyat tuzilsa, senatorlar soni quyidagicha o'zgarishi mumkin:

$$6 * 15 + 16 = 106$$

Saylov kuni **yigirma besh** yoshga to'lgan hamda kamida **besh yil** O'zbekiston Respublikasi hududida muqim yashayotgan O'zbekiston Respublikasi fuqarosi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati, shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati a'zosi bo'lishi mumkin. Deputatlikka nomzodlarga qo'yiladigan talablar qonun bilan belgilanadi.

Bitta shaxs bir paytning o'zida O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati va Senati a'zosi bo'lishi mumkin emas.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi o'z tarkibidan Qonunchilik palatasining Spikeri va uning o'rinbosarlarini saylaydi. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Senati o'z tarkibidan Senat Raisi va uning o'rinbosarlarini saylaydi. **Senat Raisi** O'zbekiston Respublikasi **Prezidentining** taqdimiga binoan saylanadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputati va Senati a'zosi *daxlsizlik huquqidan* foydalanadilar. Ular Qonunchilik palatasi yoki Senatning roziligisiz jinoiy javobgarlikka tortilishi, ushlab turilishi, qamoqqa olinishi yoki sud tartibida beriladigan ma'muriy **jazo choralariga tortilishi mumkin emas.**

Oliy Majlis ishini tashkiliy shakli - bu **sessiyadir**. Oliy Majlis sessiyasining asosini uning *majlislari* tashkil qiladi. Sessiya majlislari oralig'ida Oliy Majlis qo'mitalari, komissiyalari va boshqa organlari majlislari o'tkaziladi. Oliy Majlis sessiyasi **bir yilda ikki martadan kam bo'lmagan** tarzda chaqiriladi.

Oliy Majlis deputatlari qonunchilik asosida **fraksiyalarga, bloklarga** boshqa deputatlik guruhlariga birlashishlari, Oliy Majlisga taqdim qilinayotgan masalalarni oldindan muhokama qilishlari va takliflar kiritishlari mumkin.

Qonunlar Oliy Majlisga qonunchilik tashabbusi huquqiga ega bo'lgan organlar tomonidan taqdim qilinadi. Shundan so'ng Oliy Majlis bu qonunlarni ko'rib chiqadi, tuzatishlar kiritadi va qabul qiladi.

*Konstitutsiyamizning **83-moddasida** qonunchilik tashabbusi huquqiga ega subyektlar keltirilgan:*

- I. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti;
- II. o'z davlat hokimiyatining oliy vakillik organi orqali Qoraqalpog'iston Respublikasi;
- III. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonunchilik palatasi deputatlari;
- IV. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi;
- V. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyaviy sudi;
- VI. Oliy sud;
- VII. Bosh prokuror.

Oliy Majlis quyidagi ishlarni amalga oshiradi:

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti farmonlarini tasdiqlash;

Konstitutsion, Oliy sudlarni saylash;

Markaziy bank raisini saylash;

O'zbekiston Respublikasi davlat budjetini va davlatning boshqa strategik dasturlarini qabul qilish.

O'zbekiston Respublikasi qonunlarini ko'rib chiqish va qabul qilish;

Oliy Majlis, shuningdek, davlat organlari va boshqa organlar, tashkilot, korxonalar, muassasalar tomonidan O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlarining, Oliy majlis qarorlarining bajarilishi bo'yicha nazorat olib borish vakolatiga ega.

**YUQORIDA 8-SINF DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI
DARSLIGI ASOSIDA TUZILGAN OSON QO'LLANMADAN
NAMUNA BERILDI.**

**AGAR SIZ KITOBNING TO'LIQ QISMINI
SOTIB OLMOQCHI BO'LSANGIZ
+998930082700 TELEFON RAQAMIGA
MUROJAAT QILING. TO'LIQ SHAKLI FAQAT
KITOB SHAKLIDA SOTILAD**

